

3. час

Каква правила су за нас најбоља?

Ученици упоређују и оцењују своја решења

Ова табела даје сажет преглед информација које су наставнику потребне за планирање и држање часа.	
Развијање компетенција упућује директно на ЕДЦ/ХРЕ.	
Циљ учења показује шта ученици знају и разумеју.	
Задатак/задачи за ученике, уз методу, чине основни елемент процеса учења.	
Листа материјала је помоћ у припреми часа.	
Предвиђено време наставнику омогућава оквирно планирање времена.	
Развијање компетенција	Аналитичко размишљање: поређење на основу критеријума. Просуђивање: избор критеријума и циљева. Ставови и вредности: међусобно уважавање.
Циљ учења	Ефикасност, контрола моћи, спровођење правила, изводљивост, правичност.
Задачи за ученике	Ученици упоређују и оцењују своје нацрте предлога. Домаћи задатак: ученици доносе одлуке и правила у облику нацрта припремљеног за конференцију.
Материјали и средства	Радни материјал за ученике 5.3, 5.4; флипчарт (или алтернативе).
Метода	Излагања. Расправа.
Предвиђено време	1. Ученици представљају своја решења. 20 мин.
	2. Ученици упоређују своје предлоге. 15 мин.
	3. Ученици добијају два домаћа задатка. 5 мин.

Напомене

Наставник може отприлике предвидети којим путем ће ученици кренути, али не више од тога. Резултати ученичког рада су за наставника нови исто као и за ученике. Они се баве тешким питањима која имају различите одговоре, као што показују прошли и садашњи политички системи. Припадници заједнице траже решење које највише одговара њиховим потребама. Договарају се о циљу, али могу имати различите идеје о томе како да га остваре.

Овај час је вежба демократске политичке културе.

Наставник треба да подстиче ученике да упореде и оцене аналитичку и практичну вредност својих предлога, а и сам би требало то да учини. Ученици треба да разумеју да је давање предности неком конкретном приступу институционалном систему често повезано са искуством и вредностима. Они нису отворени за расправу или разматрање. Ученике треба подстицати да их изразе у атмосфери међусобног уважавања. Да ли ће заједница на крају прихватити њихов предлог сасвим је друго питање.

Опис часа

1. Ученици представљају своја решења

Групе наизменично представљају своје предлоге. Сви ученици користе радни материјал 5.3 као алат за поређење.

Редослед излагања: групе код којих се неки од основних избора подударају излажу једна за другом јер се тако могу лакше упоредити. У том случају, врло брзо се јављају две основне алтернативе.

2. Ученици упоређују своје предлоге

Радни материјал за ученике 5.3 садржи критеријуме за упоређивање. Представљамо неколико могућих комбинација – али ученици ће својом креативношћу доћи и до другачијих резултата!

А. Основе

	Модел 1	Модел 2	Модел 3	Модел 4
Модел управљања	Државна власт	Државна власт	Умрежавање	Мешовити модел
Облик својине	Јавна својина	Приватна својина	Јавна својина	Приватна својина
Тенденција	Централизована планска економија или „зелена диктатура“	Тржишно такмичење (капитализам) + „јака држава“ (западни модел)	Кантонални модел, независна задруга	Полу-независна задруга; правила о испоруци вишка рибе задрузи

Б. Правила

Не постоји јасна повезаност појединих модела и правила. Могуће су различите комбинације. Нека од најважнијих питања поменута су у радном материјалу 5.3:

Да ли је дефинисан циљ?

Ко има моћ да доноси одлуке?

Постоје ли алати за спровођење правила?

Да ли су укључене мере против злоупотребе моћи?

...

3. Ученици дискутују о нацртима

Ученици у расправи примењују своје критеријуме на моделе. Вероватно ће дати предност моделима чији је основни приступ исти као и код њиховог модела, па ће се расправљати о разлозима својих избора. Међутим, постоје неки критеријуми према којима се могу оцењивати сви модели. Ако се ученици не осврну на њих, то може учинити наставник:

Циљ који се односи на одрживост: да ли нацрт предлога обезбеђује подршку рибарима у остваривању циља одрживости? (Видети радни материјал за ученике 4.1.)

Изводљивост: да ли је систем правила довољно једноставан да би био разумљив и применљив у пракси?

Праведност: да ли су правила праведна?

Демократија и људска права: да ли правила задовољавају стандарде демократије и људских права?

Легитимност: једногласна одлука о систему правила је веома пожељна. Да ли се припадници заједнице могу договорити око једног система правила?

4. Домаћи задатак: ученици доносе одлуку

Наставник дискусију приводи крају неколико минута пре завршетка часа. Његова улога је да руководи игром и објасни ученицима да ће се на последњем часу припадници заједнице састати да би усвојили оквир правила.

Ученици треба да припреме два задатка за конференцију:

Задатак бр. 1: изабрати нацрт правила

Нема више времена за исцрпну дискусију. Због тога, за домаћи задатак, ученици треба да донесу одлуку. Одлуку морају донети, па због тога морају бити спремни на компромис. Боље је имати оквир који испуњава неке од кључних критеријума него наставити без било каквог оквира.

Ученици могу дати предност неким основним концепцијама или критеријумима и на тај начин направити избор.

Треба да припреме кратку изјаву којом ће убедити остале припаднике заједнице да прихвате њихов најбољи модел.

Задатак бр. 2: прихватити или модификовати процедурална правила за конференцију

Наставник објашњава:

Не само заједница сама, већ и важан састанак као што је конференција заједнице захтевају систем правила. Припадници заједнице се морају договорити о тим правилима пре почетка конференције. Ако нема претходног договора, може доћи до компликованих ситуација у случају да се чланови не могу договорити око гласања или пребројавања гласова.

Радни материјал за ученике 5.4 садржи нацрт процедуралних правила. Она ће бити прва на дневном реду јер ће се одмах примењивати. Ученици зато морају прво формирати своје мишљење: да ли прихватају нацрт онакав какав јесте, или желе да га промене?